

Opzettelijke zelfverwonding (ZVG) in de basisscholen

Van Hove, L., Evans, I., & Baetens, I. (2020). *Opzettelijke zelfverwonding in de basisschool: Een exploratieve studie*. Niet-gepubliceerd onderzoeksrapport te downloaden via www.zelfverwonding.be

Deelnemers

In totaal werden er 2,879 basisscholen gecontacteerd, waarvan 147 medewerkers wilden deelnemen aan het onderzoek. Uiteindelijk vulden **118 deelnemers** de vragenlijst correct in. Hiervan was 85.6% vrouw, 12.7% man, .8% non-binair, en .8% andere. De deelnemers waren gemiddeld 43 jaar oud (min. 24 jaar en max. 60 jaar oud) en gemiddeld 21 jaar in dienst (min. 0 jaar en max. 41 jaar).

Voorkomen van ZVG

28% van de deelnemers kwam reeds persoonlijk in contact met ZVG en 47.5% met een of meerdere leerling(en) die aan ZVG doen. Van diegenen die in het verleden niet in contact kwamen met leerlingen die aan ZVG doen, is 42.6% zich wel bewust van het voorkomen ervan in basisscholen. De meeste deelnemers (58.5%) schatten in dat ZVG **zeer zelden** (ca. 5%) voorkomt in basisscholen, gevolgd door zelden (1-3%) door 30.5% van de deelnemers. Verder is volgens de deelnemers ZVG het minst aanwezig in het eerste leerjaar (8.5%) en geleidelijk aan meer aanwezig naarmate de hogere leerjaren. Het zou volgens de deelnemers het vaakst aanwezig zijn in het **zesde leerjaar** (94.9%) en bij **meisjes** (52.2%). Daarnaast geeft iets minder dan de helft van de deelnemers (46.6%) aan dat de kinderen die aan ZVG doen waarmee zij reeds in contact kwamen, een **wens uitdrukten om te sterven**. Wanneer er gekeken werd naar de antwoorden van de deelnemers die ervaring hadden met leerlingen die aan ZVG doen versus de antwoorden van diegenen die geen ervaringen hadden, kwam naar voren dat de deelnemers met ervaringen vaker de aanwezigheid van ZVG aangaven in het vierde leerjaar.

ZVG methoden

Op de meerkeuzevraag omtrent de methoden om aan ZVG te doen, werden **krassen** (46.6%), hoofdbonken (33.1%), het verhinderen van het genezen van een wonde (25.4%), snijden (23.7%), en doelbewust aan het eigen haar trekken (23.7%) het vaakst aangeduid. Uit de antwoorden op de **open vraag** met betrekking tot ZVG methoden, werden **krassen** (65.9%), snijden (28.4%), zichzelf slaan (15.9%), hoofdbonken (14.8%), en doelbewust aan het eigen haar trekken (14.8%) het vaakst aangehaald. Wanneer er opnieuw vergeleken werd tussen de groep met ZVG-ervaringen in de basisschool en de groep zonder ervaringen, bleek de groep met ZVG-ervaringen krassen en snijden vaker aan te halen als methoden.

Redenen om aan ZVG te doen

Op de meerkeuzevraag omtrent de redenen om aan ZVG te doen, werden de volgende vijf redenen het vaakst aangehaald: **frustratie (70.9%)**, moeilijk kunnen praten over gevoelens (66.0%), omgaan met stress (60.2%), voor aandacht (52.4%), en om gevoelens van woede te beheersen (49.5%). In respons op de **open vraag**, gaf **34.9% een moeilijke thuissituatie aan**, 24.1% omgaan met stress, 21.7% een negatief zelfbeeld, 18.1% mentale problemen, en 13.2% aandacht. Andere redenen die vaak vernoemd werden bij de open vraag, betroffen het kunnen omgaan met moeilijke gevoelens en/of gedachten (12.0%), gepest worden (10.8%), moeilijk kunnen praten over gevoelens (9.6%), als hulpkreet (7.2%), het kopiëren van ZVG-gedrag van anderen (6.0%), om deel uit te maken van een groep (4.8%), en door de invloeden van sociale media (4.8%).

Ondersteuningsbehoeften van schoolpersoneel

Uit de open vraag omtrent de ondersteuningsbehoeften, kwam naar voren dat **amper 7.8% van de deelnemers vond dat hij/zij over voldoende handvaten beschikt om te kunnen omgaan met leerlingen die aan ZVG doen**. Meer dan de helft van de deelnemers (58.5%) gaf aan dat dit het gevolg is van een **gebrek aan beschikbare hulpmiddelen**. Bijgevolg rapporteerden de deelnemers een beperkte kennis van ZVG. Er werd dan ook een nood aan **trainingen/workshops** (vb. communicatietechnieken) en **psycho-educatie** (vb. het leren (her)kennen van de signalen en oorzaken van ZVG) aangegeven (57.7%). Verder haalden sommige deelnemers (5.6%) tevens een nood aan een specifiek **protocol** aan met betrekking tot ZVG in de basisscholen. Daarnaast werd de noodzakelijkheid van een **aanspreek-/vertrouwenspersoon** (9.9%), **vlotte doorverwijzingen** naar externe geestelijke gezondheidsmedewerkers (vb. psychologen, kinderartsen, psychiaters) (14.1%), en de **betrokkenheid van externe geestelijke gezondheidsdiensten** (31.0%) aangegeven. Tot slot stelden een aantal deelnemers (12.7%) de **vraag in hoeverre ZVG een thema is dat door het schoolpersoneel behandeld moet worden**.